

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВЦІВ ВИЩОЇ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Львівський державний інститут фізичної культури

Анотація. У статті розглядаються питання інформаційної компетентності фахівців вищої фізкультурної освіти, що виявляється у процесі освоєння спортивного інформаційного простору і передбачає наявність низки інформаційних умінь і навичок користування інформацією із застосуванням сучасних інформаційних технологій та дотримання принципів інформаційної етики.

Ключові слова: інформаційна компетентність, інформаційні технології.

Анотация. *Свистельник И. Р. Информационная компетентность ученых высшего физкультурного образования.* В статье рассматриваются вопросы интеллектуальной составляющей специалиста высшего физкультурного образования в процессе освоения спортивного информационного пространства, которое предполагает получение информации с использованием современных информационных технологий.

Ключевые слова: информационная компетентность, информационные технологии.

Annotation. *Svistelnik I. R. Different approaches to defining the results of the system of higher physical culture education, that deals with computer, information.* In article questions of an intellectual component of the expert of the maximum sports formation during development of sports information space which assumes reception of the information with use of modern information technologies are considered.

Key words: information competence, information technologies.

Постановка проблеми. Високі вимоги до підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту потребують кардинального переосмислення основ інформаційної діяльності відповідно до тенденцій розвитку галузі та створення нової парадигми інформаційного забезпечення, у якій провідну роль мають відігравати сучасні інформаційні технології. Збільшення обсягів інформації, швидкоплинність інформаційних процесів і поява електронних засобів інформації потребують якісно нового рівня інформаційного забезпечення навчально-освітнього процесу та наукових досліджень.

Формування інформаційної компетентності є важливим аспектом у підготовці фахівців галузі фізичної культури та спорту.

Аналіз останніх дослідень і публікацій. Поняття "інформаційна компетентність" містить у собі поняття "комп'ютерна грамотність" [1]. Комп'ютерна грамотність передбачає навички роботи з інформацією у різних формах її представлення, зокрема із застосуванням сучасних інформаційних технологій, що визначає її як інформаційну грамотність, а відповідно й інформаційну компетентність [2]. Інформаційна компетентність є готовністю до саморозвитку, як у галузі так і сфері інформаційних технологій, необхідного для постійного підвищення кваліфікації і реалізації себе у професійній діяльності [3].

Зв'язок роботи з науковими темами. Стаття подана відповідно до теми 2.1.15 "Розробка єдиного інформаційного середовища навчання у вищих фізкультурних навчальних закладах як засобу ефективності навчально-тренувального та навчально-оздоровчого процесу" Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Держкомспорту України на 2001-2005 роки.

Мета дослідження - окреслити зміст інформаційної компетентності як складової особистості науковця вищої фізкультурної освіти.

Результати дослідження. Інформаційне забезпечення у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту потребує врахування досягнень і темпів розвитку спортивної науки і практики, широкого використання національних і світових інформаційних ресурсів, упровадження сучасних інформаційних технологій і пошуку інформації, формування інформаційної компетентності. Ступінь забезпеченості інформацією вчених є вагомим чинником освіти, науки і практики галузі.

Варто зауважити, що існують різні підходи вчених до трактування поняття "компетентність". Одні науковці розуміють його як практичний досвід учителя, його уміння і навички. Інші поєднують це поняття з комп'ютерною грамотністю, професійною підготовкою фахівців до використання інформаційно-комунікаційних технологій на теоретичному, практичному і творчому рівнях [4, 5]. У сучасній науковій психолого-педагогічній літературі поняття "компетентність" визначається як готовність на високому професійному рівні виконувати свої фахові обов'язки відповідно до сучасних теоретичних і практичних вимог. Ми ж розглядаємо поняття компетентності як теоретичні знання про

інформацію, уміння визначати її місцезнаходження, працювати з нею, тобто усе те, що зумовлює готовність науковця до виконання своєї фахової діяльності. Разом з тим поняття "інформаційна компетентність" передбачає знання та вміння отримувати інформацію з використанням можливостей сучасних комп'ютерних технологій.

Для науковців вищих навчальних закладів фізкультурного профілю надзвичайно важливо вміти оперувати інформацією, знати, як її знаходити, відслідковувати, знати, як відбувається інформаційний обмін, використовувати доступні інформаційні можливості для систематичного та усвідомленого пошуку нового знання. Будь-яке наукове дослідження починається з творчого задуму і передбачає оформлення наукового результату: статті, методичної розробки, навчального посібника, підручника або монографії, зрештою дисертаційного дослідження. Однак, перш ніж розпочати досліджувати наукову тему, необхідно визначити її актуальність, проблему, об'єкт та предмет, знайти і накопичити необхідну наукову інформацію, проаналізувати її. Особливого значення набуває інформація, яка характеризує новизну, актуальність проблеми, у якій подано новітні результати досліджень у споріднених та суміжних галузях науки.

Авторитет науковця визначається результатами його праці, інформаційною компетентністю та кваліфікацією. Інформаційна компетентність науковця вищої фізкультурної освіти складається з таких основних елементів: чіткого уявлення про загальну систему наукової інформації з фізичної культури та спорту і ті можливості, які вона надає; знання всіх потенційних джерел інформації з галузі фізичної культури і спорту; уміння обирати найбільш раціональну схему інформаційного пошуку відповідно до завдань наукового дослідження; навички використання інформаційних видів пошуку. Найбільш достовірні знання здобувають з первинних джерел інформації, які науковець вивчає, осмислює, піддає критичному аналізу, систематизації. Для цього дослідник звертається у першу чергу до традиційних інформаційних видань та до інформаційних посередників, які надають ці видання у користування. Йому необхідно здійснювати самостійний пошук інформації (користуватися рекомендованою інформацією, орієнтуватися в інформаційному масиві, знати принципи пошуку інформації, структуру довідково-пошукового апарату, скласти список літератури), осмислювати та використовувати інформацію (орієнтуватися у різних джерелах інформації – навчальних, наукових, довідкових виданнях тощо), логічно працювати з текстом першоджерела (використовувати зібраний інформаційний матеріал; використовувати здобуті з першоджерел знання).

Сьогодні терміни виконання науково-дослідної роботи в галузі фізичної культури і спорту на думку науковця С.С.Єрмакова, залежать від того, наскільки добре організована система *електронного* інформаційного забезпечення – електронні наукові журнали. Усі передумови для цього є, зазначає автор, оскільки створені технічні можливості для існування вказаної системи. Але на шляху до реалізації цього проекту стоять серйозні перешкоди: розрізненість поглядів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю на цю проблему, організаційні та технічні питання [6].

Поява електронних носіїв та реалізація проекту їх використання спростить роботу з інформацією та актуалізує особисту інформаційну компетентність фахівця. Це пов'язане з необхідністю досконало володіти комп'ютером, постійно вдосконалювати індивідуальні навички оперування інформацією, знати принципи систематизації інформаційних процесів, механізми функціонування сучасних інформаційних технологій: який інформаційний сервіс вони надають, спектр їхніх пошукових можливостей, навігаційні можливості, можливості інтерактивного пошуку, можливості "скачування" інформації, доступу до цитованих робіт та повнотекстової інформації, проблеми її збереження та архівування, системи каталогізації е-ресурсів. Окрім того, необхідно досконало володіти основами комп'ютерної грамотності, яка передбачає цілеспрямовану підготовку користувачів, що володіють методами багатоаспектної інформаційної діяльності.

Практика діяльності інформаційних посередників (бібліотек) показує, що студенти та викладачі профільних ВНЗ часто виявляються безпорадними у вирішенні типових інформаційних завдань: не можуть грамотно сформулювати запит і визначити найраціональніший шлях пошуку, відібрати з масивів інформації потрібні джерела, зіставити, проаналізувати та оформити результати.

Висновки. Інформаційна компетентність науковців вищої фізкультурної освіти – це інформаційна поведінка, яка залежить від доступності використання інформаційних джерел, інформаційно-технологічних можливостей, це зусилля, спрямовані на те, щоб отримати, опрацювати та засвоїти інформацію, а отже, отримати нові знання. Вона передбачає формування інформаційної етики, принципи якої забороняють недбало опрацювати інформацію, неухважно документувати інформаційні джерела, використовувати чужу інтелектуальну власність і формують почуття відповідальності за достовірність інформації.

Напрямки подальших розвідок. У подальших дослідженнях ми простежимо використання наукової спортивної інформації у наукових дослідженнях та статистично опрацюємо отримані дані.

Література

1. Далінгер В.А. Компьютерная компетентность – основа профессионализма современного учителя // Информационные технологии в образовании: Материалы конф. (<http://ito.edu.ru>).
2. Information Competency Standards for Higher Education (<http://www.ala.org>).
3. Кизик О.А. Информационная компетентность как составляющая профессиональной компетентности выпускника профессионального лицея // Письма в Emissia: Електор.-наук.-пед.ж-л (<http://www.emissia.com>).
4. Дубчак О., Покладова В., Стефаненко Н. Психологічні умови формування "гнучкої" особистості // Нові напрямки творчого розвитку особистості: Матеріали доп. наук.-практ.конф. – К., 2004. – С. 20-21.
5. Колодько Т. Професійно-педагогічна компетентність майбутнього учителя // Рідна школа. – 2005. - № 11. – С. 5.
6. Ермаков С.С. Основы создания информационной системы обеспечения научных исследований в контексте единого образовательного пространства // Наука в олимпийском спорте. - 2005. - № 2. - С. 117-127.

Надійшла до редакції 21.02.2006 р.

УДК 796.325: 796.015.6

Гаркуша С.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ КООРДИНАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ РУХОВИХ ДІЙ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ НАВАНТАЖЕННЯ

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка

Анотація. У статті розглядаються особливості координаційної структури рухів під час тренувального процесу волейболістів в умовах спеціального навантаження. Вивчено вплив засобів навантаження на збереження вестибулярної стійкості при виконанні рухових дій спортсменів.

Ключові слова: координаційна структура, гравітаційне навантаження, рухові дії.

Анотация. *Гаркуша С.В. Совершенствование координационной структуры двигательных действий волейболистов высокой квалификации при помощи специальных средств нагрузки.* В статье рассматриваются особенности координационной структуры движений во время тренировочного процесса волейболистов в условиях специальной нагрузки. Изучено влияние средств нагрузки на сохранение вестибулярной устойчивости при выполнении двигательных действий спортсменов.

Ключевые слова: координационная структура, гравитационная нагрузка, двигательные действия.

The summary. *Garkusha S.V. Improvement of propulsion operatings coordination structure of volleyball players of high proficiency through special loading.* In the article features coordination structure of motions during the training process of volleyball players under conditions of special loading. The means of loading on preservation of vestibular stability is studied in the context of propulsion operatings of sportsmen.

Key words: a coordination structure, gravity-force load, propulsion operatings.

Постановка проблеми. Дані літературних джерел розглядають вестибулярну систему як провідну в здатності людини зберігати стійке положення тіла у просторі в стані спокою та при виконанні рухів. Для спорту особливо значущою є функція вестибулярної сенсорної системи, яка пов'язана зі статодинамічною стійкістю тіла спортсмена [2, 3].

З точки зору Лапутіна А.М., Кашуби В.О., які вважають, що від того, як людина сприймає гравітаційне поле Землі, залежить якість управлінських рішень при побудові рухів і реалізації життєво важливих програм рухових дій. А вестибулярний апарат є центральним гравірецептором людини [3].

Сприймаючи напрямок руху, швидкість, прискорення, положення тіла у просторі,